

Vergi Yazıları – 7

Örtülü Sermaye

Müessesesi

19.10.2026

Koyuncu Yeminli Mali Müşavirlik
Limited Şirketi

Yeşilköy EGS Business Park B1 Blok Kat:11 No:371
Bakırköy/İSTANBUL

+90 (212) 465 67 09
+90 (533) 391 67 09

www.koyuncuymm.com
info@koyuncuymm.com

KOYUNCU
| YÖNETİM DANIŞMANLIK
| VERGİ HİZMETLERİ

Vergi Yazıları 7

Örtülü Sermaye Müessesesi

Genel Tanımı

Kurumlar Vergisi Kanunumuzda yer alan önemli vergi güvenlik müesseselerinden birisi “Örtülü Sermaye” müessesesidir. Müessese Kanunun 12 nci maddesinde düzenlenmiş olup, 1 seri numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde konuya ilişkin geniş açıklamalara yer verilmiştir.

Bu müessese ile kurumların, ortaklarından veya ortaklarla ilişkili olan kişilerden doğrudan veya dolaylı olarak temin ederek işletmede kullandıkları borçların, **hesap dönemi içinde herhangi bir tarihte kurumun öz sermayesinin üç katını aşan kısmı**, ilgili hesap dönemi için örtülü sermaye sayılacaktır.

İşletmede kullanılan borçların örtülü sermaye sayılabilmesi için;

- Doğrudan veya dolaylı olarak ortak veya ortakla ilişkili kişiden temin edilmesi,
- İşletmede kullanılması,
- Bu şekilde kullanılan borcun hesap dönemi içinde herhangi bir tarihte kurumun öz sermayesinin üç katını aşması gerekmektedir.

Bu koşulları sağlayan borçlanmalarda, öz sermayenin üç katını aşan kısma isabet eden faiz, kur farkı ve benzeri gider ve maliyet unsurları dönem kurumlar vergisi matrahının tespitinde dikkate alınmayacaktır.

Ortak ve Ortakla İlişkili Kişi Kavramı

Ortaklık ilişkisi, bir kurumun hem ortak olduğu kurumlarla hem de söz konusu kuruma ortak olan gerçek kişi ve kurumlar ile olan ilişkisini kapsamaktadır.

Bu ilişkide herhangi bir ortaklık payı sınırı bulunmamakla beraber Borsa İstanbul A.Ş.’de işlem gören hisselerin elde bulundurulması halinde, bu hisselerin ait olduğu kurumlardan yapılan borçlanmalarda örtülü sermayenin oluşabilmesi için bu şekilde elde bulundurulan hisselerin sağladığı ortaklık payının en az %10 olması gerekmektedir.

Örtülü sermaye uygulanmasında **ortakla ilişkili kişi** tanımı ise,

- Ortağın, doğrudan veya dolaylı olarak en az %10 oranında ortağı olduğu veya en az %10 oranında oy veya kâr payı hakkına sahip olduğu bir kurumu ya da
- Doğrudan veya dolaylı olarak ortağın veya ortakla ilişkili bu kurumun sermayesinin, oy veya kâr payı hakkına sahip hisselerinin en az %10'unu elinde bulunduran bir gerçek kişi veya kurumu,

İfade etmektedir.

Görüldüğü üzere, ortakla ilişkili sayılan kişi ve kurumlarda, en az %10 oranında sermaye, oy ya da kâr payı hakkına sahip olma şartı aranmaktadır.

Gerçek kişi veya kurumların, borç kullanan kurumlara, %10 oranından daha az sermaye, oy veya kar payı hakkı bulunması halinde, ortakla ilişkili kişi sayılmaları söz konusu olmayacaktır.

Gerek doğrudan ortaklığı ve gerekse ilişkili kişi durumu ayrı ayrı %10 un altında kalsa da toplamda %10 un üzerine çıkıldığı durumlarda bu kişilerden yapılan borçlanmalarda **örtülü sermayenin varlığı aranmamalıdır.**

%10 oranı hem ortaklık hem de ilişkili olma açısından **ayrı ayrı aranması gereken** belirleyici bir unsurdur.

Borcun, ortak veya ortakla ilişkili kişiden ancak üçüncü kişi üzerinden dolaylı olarak temin edilmesi durumunda da örtülü sermaye söz konusu olabilecektir. Dolaylı olarak temin edilen borçlanmalarda araya birden fazla kurumun girmesi borcun örtülü sermaye olarak kabul edilmesine engel teşkil etmemektedir.

Borcun İşletmede Kullanılması Gereği

Örtülü sermayeden söz edilebilmesi için borcu alan kurumun bu borcu işletme veya yatırım harcamalarında kullanması gerekmektedir.

Bu borcun aynı şartlarla diğer başka bir kuruma aktarılması halinde, işletmede kullanılan bir borçtan söz etmek mümkün olmayacak ve bu borçlanma nedeniyle örtülü sermaye oluşmayacaktır.

Kuşkusuz bu durumda aktarılan kurumda borcun örtülü sermayeye dönüşüp dönüşmediği irdelenebilecektir.

Borç Yanında Alacağın da Bulunması

Yukarıda da bahsi geçen 1 seri numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin 12.1.4. bölümünün son paragrafında yer alan “*Buna karşılık borcu kullanan kurumun aynı zamanda borç kullandığı ortak veya ortakla ilişkili kişiden alacağının olması durumunda örtülü sermayenin varlığının tespitinde bu kurumdan olan alacağın bu kuruma olan borca mahsup edilmesi söz konusu olmayacaktır.*” ifadesine katılmıyoruz.

Muvazzaadan ari durumlarda, borcun alacaktan arındırılması, net borç üzerinde örtülü sermaye değerlendirmesi yapılması, olayların gerçek mahiyeti göz önüne alındığında, doğru olanıdır.

Aynen Devredilen Kredilerin Durumu

Bankalardan temin edilen kredileri, kredi sözleşmesinin içerdiği vade, faiz oranı ve benzeri kullanma şartlarında herhangi bir değişiklik yapmadan grup firmalarına kullandırması durumunda, söz konusu krediler örtülü sermaye tutarının tespitinde borç olarak dikkate alınmayacaktır.

Diğer taraftan, bankadan temin edilerek aynı şartlarda grup şirketine kullandırılan kredi için transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı hükümlerine göre belirlenecek emsallere uygun bir bedelin alınması, kredinin aynı şartlarla kullandırılması şartının ihlali anlamına gelmeyecek, dolayısıyla, söz konusu borçlar örtülü sermaye sayılmayacaktır.

Tahvil İhraç Edilmek Suretiyle Gerçekleştirilen Borçlanmalar

Tahvil ihraç etmek suretiyle temin edilen borcun bir kısmı, tahvilin içerdiği vade, faiz oranı ve benzeri kullanma şartlarında herhangi bir değişiklik yapmadan aynı şartlarla grup firmalarına aktarılması durumunda, işletmede kullanılan bir borçtan söz edilemeyeceğinden, bu borçlanmaların örtülü sermaye sayılmayacağı tabiidir.

Tahvil ihraç etmek suretiyle temin edilen borcun şirket ihtiyaçları için ayrılan kısmını daha sonraki bir tarihte **kalan vadeye göre** yine aynı şartlarla ihtiyaç duyan grup şirketlerine aktarması halinde aktarılan bu tutar da örtülü sermaye sayılmayacaktır.¹

Tahvil karşılığı kullandırılan borca istinaden nihai tahvil vadesinden önce kısmi anapara geri ödemesinde bulunulması durumunda kalan borç tutarı, tahvilin içerdiği vade, faiz oranı ve benzeri kullanma şartlarında herhangi bir değişiklik olmaması halinde, örtülü sermaye olarak değerlendirilmeyecektir.²

Vade Farkları

Piyasa koşulları ve ticari teamüllere göre yapılan vadeli mal ve hizmet alımları ile ilgili olarak ortaya çıkan borçlanmalarda, vade farkı tutarları ayrıca hesaplanmış olsa da bu borç tutarları örtülü sermayenin varlığının tespitinde dikkate alınmayacaktır.

Söz konusu süreleri aşan vadeli alımlar nedeniyle ortaya çıkan borçlar örtülü sermayenin varlığının tespitinde dikkate alınacak; bu şekilde hesaplanan örtülü sermaye tutarına isabet eden vade farkları tespit edilerek örtülü sermaye üzerinden ödenen faiz olarak kabul edilecektir.

¹ 06.08.2013 tarih 38418978-125[12-12/1]-862 sayılı özelge

² 03.09.2020 tarih 38418978-125[12-18/4]-E.231274 sayılı özelge

Avans Ödemeleri

Gelecekte yapılacak bazı mal ve hizmet teslimleri karşılığında peşin alınan ya da verilen değerleri ifade eden avanslar, sipariş yöntemi ile mal alan işletmenin, sipariş ettikleri iktisadi değerlerin üretiminde üretici işletmeye finansman imkanı sağlamak amacıyla verilebileceği gibi, satış fiyatını düşük tutmak veya satış garantisi sağlamak amacıyla da verilebilmektedir.

Avanslar hangi amaçla verilirse verilsin işletmeye finansman imkanı sağladığı açıktır. Dolayısıyla, **alınan avanslar işletme bakımından alınan borç olarak değerlendirilecek ve örtülü sermaye hesaplamasında dikkate alınacaktır.**

Ancak, inşaat işlerinde yapılan iş kısmı ile orantılı olarak hesaplanıp ödenen istihkak bedellerinin avans olarak kabul edilip örtülü sermayenin hesabında borç unsuru olarak dikkate alınması söz konusu değildir.

Diğer yandan işe başlamadan yapılan ödemeler istihkak bedeli olarak kabul edilmediğinden, bu avansların örtülü sermaye hesabında dikkate alınması gerekir

Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından verilen bir özelgede³ “*Bu itibarla, şirketinizin ilişkili kişisi sayılan firmaya alt yüklenici olarak yapacağınız inşaat işinde kullanmanız amacıyla, işe başlanmadan önce avans olarak ödenecek bedeller, istihkak bedeli olarak kabul edilmediğinden, bu işiniz dolayısıyla şirketinize ödenecek söz konusu avansların örtülü sermaye hesabında dikkate alınması gerekmektedir.*” Şeklinde görüş bildirilmiştir.

Örtülü Sermaye Sayılmayacak Borçlanmalar

- Gayrinakdi teminatlar karşılığında üçüncü kişilerden yapılan borçlanmalar,
- Banka ve finans kurumlarından temin edilerek kullandırılan borçlar,
- Bankalar tarafından yapılan borçlanmalar,
- Finansal kiralama şirketleri, finansman ve faktoring şirketleri ile ipotek finansman kuruluşlarının bankalardan yaptıkları borçlanmalar

Merkezleri Türkiye Dışında Bulunan Ticari İşletmelerin Türkiye'deki Şubelerinin Merkezlerinden Yaptıkları Borçlanmalar

Ticaret Sicili Tüzüğü'nün “Şubelerin Tescili” başlıklı 52 nci maddesinde; “*Merkezleri Türkiye dışında bulunan ticari işletmelerin Türkiye'deki şubeleri, kendi memleket kanunlarının ticaret unvanına ait hükümleri mahfuz kalmak şartıyla yerli ticari işletmelerin merkezleri gibi tescil olunur. ...*” hükmü yer almaktadır.

³ 02.05.2011 tarih B.07.1.GİB.4.06.16.01-2010-KVK-12-2-265 sayılı özelge

5887 sayılı Harçlar Kanunu'nun 22 nci maddesi ile merkezleri yabancı memleketlerde bulunan işletmelerin birinci ve daha sonraki şubelerin tescilinde her şubeye ayrılmış olan sermaye miktarının da gösterilmesi şarttır.

Yurt dışı merkezlerinden faaliyetlerinin icrası amacıyla gönderilen paraların genel hükümlere göre Ticaret Siciline tescil edilen kısmı öz sermaye olarak değerlendirilebilecektir.

Öz sermaye olarak kabul edilen bu paraların örtülü sermaye olarak değerlendirilmemesi gerekir.

Borcun Öz Sermayenin Üç Katını Aşması

Ortak veya ortakla ilişkili kişiden temin edilip işletmede kullanılan borçların örtülü sermaye olarak kabul edilebilmesi için bu borçların **hesap döneminin başındaki öz sermayenin** üç katını aşması gerekmektedir.

Bu oranı aşan borç tutarlarının **oranı aştıkları sürece aşan kısmın ilgili hesap dönemi için** örtülü sermaye olarak dikkate alınması gerekmektedir.

Öz sermaye kavramı; kurumun Vergi Usul Kanunu uyarınca tespit edilmiş olan hesap dönemi başındaki öz sermayesini ifade etmektedir.

Hesap dönemi başı kavramı; öz sermayenin tespitinde dikkate alınacak tarihi ifade etmekte olup 12 aylık hesap döneminin başlangıç günü, yeni işe başlayanlarda ise işe başlama tarihidir.

Kurumun dönem başı öz sermayesinin sıfır veya negatif değerler taşıması durumunda, söz konusu kurumun ortak ve ortaklarla ilişkili kişilerden yaptığı borçlanmaların tamamı örtülü sermaye olarak değerlendirilecektir.

Yabancı para üzerinden yapılan borçlanmalara ilişkin borç/öz sermaye hesabında, **her bir borcun alındığı tarihte geçerli olan döviz kuru** esas alınacaktır.

Yabancı para üzerinden alınan borcun vadesinin izleyen yıla sarkması halinde, **izleyen yıl için söz konusu hesaplama, borcun ödenmeyen tutarının bilanço günü itibarıyla** Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre değerlendirilmiş tutarı esas alınmak suretiyle yapılacaktır.

Öz sermayesinin üç katını aşan kısmın hesabında, ortak veya ortakla ilişkili kişi olmakla birlikte ana faaliyet konusuna uygun olarak faaliyette bulunan **banka veya benzeri kredi kurumlarından yapılan borçlanmalar %50 oranında** dikkate alınacaktır.

Yalnızca **ilişkili şirketlere finansman temin eden kredi şirketlerinden yapılan borçlanmalarda %50 oranı dikkate alınmayacak** olup genel kurallar çerçevesinde işlem yapılacaktır.

Devir tarihinden sonra yapılacak örtülü sermaye hesaplaması için esas alınacak öz sermaye

Kurumlar Vergisi Kanununun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında belirtilen devir işlemleri sonucu örtülü sermaye tutarının tayininde, nezdinde birleşilen ve hükmi şahsiyeti devam eden şirketin hesap dönemi başındaki bilançosunda yer alan öz sermayesinin esas alınması gerekmektedir.⁴

Örtülü Sermaye Tutarı

Örtülü sermaye uygulamasında temin edilen borcun tamamının değil, sadece öz sermayenin üç katını aşan kısmının örtülü sermaye sayılması ve bu kısma ilişkin faiz, kur farkı ve benzeri giderlerin, Kurumlar Vergisi Kanunu uygulamasında gider kabul edilmemesi hüküm altına alınmıştır.

Geçici Vergi Dönemlerinde Durum

Kanunda borcun hesap dönemi içinde herhangi bir tarihte kurumun öz sermayesinin üç katını aşan kısmı örtülü sermaye olarak kabul edildiğinden, bu limiti aşan kısma isabet eden faiz, kur farkı ve benzeri giderlerin geçici vergi dönemleri de dahil olmak üzere vergi matrahından indirilmesi mümkün olmayacaktır.

Örtülü Sermaye Üzerinden Yapılan Ödemeler veya Hesaplanan Tutarların Kâr Payı Sayılması

Örtülü sermaye üzerinden ödenen faiz ve benzeri ödemeler veya hesaplanan tutarlar, Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunlarının uygulanmasında gerek borç alan gerekse borç veren nezdinde, örtülü sermaye şartlarının gerçekleştiği hesap döneminin son günü itibarıyla dağıtılmış kâr payı veya dar mükellefler için ana merkeze aktarılan tutar sayılacaktır.

Kur farkları bu kapsamda değerlendirilmeyecektir.

Mali Karın Tespitinde Yeterli Kurum Kazancı Bulunmaması

Örtülü sermaye kullanan ilişkili kurumun bu dönemde zararının bulunması ya da indirim ve istisnalar nedeniyle kurumlar vergisi matrahının oluşmaması halinde söz konusu kurum tarafından kar dağıtımında bulunulamayacağından, bahse konu örtülü sermaye tutarına isabet eden faiz gelirleri için iştirak kazancı istisnasından faydalanılması mümkün bulunmamaktadır.

⁴24/04/2014 tarih 38418978-125[19-13/283]-445 sayılı özelge

Öte yandan, borç alan kurum tarafından dağıtılmış kâr payı sayılan tutarın bu kurumun mali kârından fazla olması halinde ise iştirak kazancı istisnasından yararlanılacak tutarın bahse konu kurumun mali kârı ile sınırlı olacağı tabiidir.⁵

Örtülü Sermaye Şartlarının Gerçekleşmesi Halinde Yapılacak Düzeltme İşlemleri

-Borç verenin tam mükellef kurum olması

Kullanılan borç nedeniyle, geçici vergi dönemi içinde örtülü sermaye şartlarının gerçekleşmesi halinde, o dönemde daha önce borç alan kurum tarafından giderleştirilen faiz, kur farkı ve benzeri giderler, bu işlemin yapıldığı geçici vergi döneminde hesaben gerekli düzeltmeye tabi tutulabilecektir. Borç veren kurum tarafından da aynı dönem içinde düzeltme yapılabilmesi mümkündür.

Düzeltilmenin, gider yazılan geçici vergi döneminden sonra yapılması halinde, borç alan kurum tarafından verilen düzeltme beyannamesi ile tahakkuk eden vergilerin kesinleşmiş ve ödenmiş olması şartıyla, borç veren kurum tarafından da (bir sonraki geçici vergi döneminde) düzeltme yapılabilir.

Borç veren tarafından düzeltme yapılırken, faiz gelirlerinden örtülü sermayeye isabet eden kısımlar kâr payı geliri olarak dikkate alınacak ve şartların varlığı halinde iştirak kazançları istisnası olarak vergiden istisna edilecek; kur farkı gelirlerinden örtülü sermayeye isabet eden herhangi bir tutar var ise bu gelirler de vergiye tabi kazancın tespitinde dikkate alınmayacaktır.

Hesap dönemi kapandıktan sonra örtülü sermaye kullanan kurumun yapacağı düzeltme talebi, vergi dairesince Vergi Usul Kanunu uyarınca değerlendirilip sonuçlandırılacaktır. Bu düzeltme sonucu tarh edilen vergilerin kesinleşmiş ve ödenmiş olması halinde, karşı tarafın da gerekli düzeltme işlemini kendiliğinden yapması mümkün olacaktır.

Verginin kesinleşmesi; dava açma süresi içinde dava açılmaması, yargı mercilerince nihai kararın verilmiş olması veya uzlaşmanın vaki olması gibi haller nedeniyle, verginin kesinleşmesi ve itiraz edilmeyecek duruma gelmesidir.

Örtülü sermaye kapsamındaki finansmanı kullandıran kurum nezdinde yapılacak düzeltmede dikkate alınacak tutar, kesinleşen ve ödenen tutar olacaktır.

Örtülü sermaye kapsamında borç kullanan kurumun, zamanaşımı süresi içinde düzeltme talebinde bulunmuş olması halinde, düzeltme sonucu tarh edilen verginin kesinleşip ödenmesi şartıyla karşı tarafta da süreye bakılmaksızın gerekli düzeltme işlemi yapılacaktır.

⁵ 24.01.2013 tarih 64597866-KVK-12-6 sayılı özelge

-Borç verenin dar mükellef kurum, gerçek kişi, vergiye tabi olmayan veya vergiden muaf herhangi bir kişi olması

Borç para verenin dar mükellef kurum, gerçek kişi veya vergiden muaf herhangi bir kişi olması durumunda, örtülü sermaye üzerinden ödenen faizler borç veren nezdinde, örtülü sermaye şartlarının gerçekleştiği hesap döneminin son günü itibarıyla dağıtılmış kâr payı olarak kabul edilecektir.

Bu şekilde dağıtılmış kâr payı, net kâr payı tutarı olarak dikkate alınacak ve brüte tamamlanarak belirlenen oranlarda vergi kesintisine tabi tutulacaktır.

Örtülü sermayeye isabet eden kur farkı giderlerinin kâr payı olarak kabul edilmesi ve dolayısıyla vergi kesintisine tabi tutulması söz konusu değildir.

Öte yandan, hesap dönemi kapandıktan sonra örtülü sermaye kullanımı nedeniyle herhangi bir faiz reddi veya düzeltme yapılması durumunda, faiz tutarlarının ödenip ödenmediğine bakılmaksızın, örtülü sermaye şartlarının gerçekleştiği hesap döneminin son günü itibarıyla söz konusu tutarlar üzerinden kâr dağıtımına bağlı vergi kesintisinin yapılması gerekmektedir.

Örtülü sermaye sayılan borçlara ilişkin dar mükellef kurumlara ödenen faizler üzerinden yapılmış vergi kesintisi, düzeltme neticesine göre kâr payından yapılması gereken vergi kesintisine mahsup edilebilecektir.